

Topical Issues of Occupational Safety in the Context of Sustainable Development and European Integration of Ukraine : матеріали V Міжнар. наук.-практ. ІНТЕРНЕТ-конф. (Харків, 12–13 листоп. 2024 р.). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. С. 169-171.

4. Старостюк В. Є., Яцух О. В. Застосування систем моніторингу факторів мікроклімату для відстеження показників здоров'я працівників на виробництві. *Безпека життєдіяльності в XXI столітті* : тез. допов. XIX Всеукраїнська студентська науково-практична конференція (27-28 квітня 2023). Дніпро: ПДАБА, 2023. С. 82-83.
5. Яцух О. В. Моніторинг параметрів мікроклімату як спосіб запобігання виробничому травматизму. *Надзвичайні ситуації: безпека та захист*: Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. С. 224-225.
6. Andrejiova M., Králiková R., Piňosová M., Rusko M. (2019). Approaches to the Evaluation of Thermal-Hygic Microclimatic Conditions in Selected Manufacturing Organizations. *Science and Technology Research Journal*. 2019. Vol. 13(2). P. 14-23. <https://doi.org/10.12913/22998624/105978>.
7. STN ISO 7243 ZMENA 1:1998: Horúce prostredia. Stanovenie tepelnej záťaže podľa ukazovateľa WBGT.

Науковий керівник: Яцух О. В., к.с.г.н., доцент кафедри цивільної безпеки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

НЕБЕЗПЕКИ В РОБОЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Цілі сталого розвитку: № 8 Гідна праця та економічне зростання

Стахник Д. А., stahnikdarina746@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Безпека в робочому середовищі стосується заходів і практик, які впроваджуються для забезпечення благополуччя, здоров'я та безпеки працівників у робочому середовищі. Він включає широкий спектр міркувань щодо запобігання нещасним випадкам, травмам і хворобам, одночасно сприяючи сприятливій атмосфері для роботи [1, 2].

Пріоритет безпеки на робочому місці – це не лише законодавча вимога, але й моральний обов'язок роботодавців. Розгляд різноманітних питань безпеки на робочому місці забезпечує благополуччя працівників, позитивну культуру праці та сприяє загальній продуктивності. Від готовності до надзвичайних ситуацій до підтримки психічного здоров'я, кожна тема безпеки відіграє життєво важливу роль у створенні безпечного робочого середовища [3, 4].

Ідентифікація небезпек на робочому місці є надзвичайно важливою для запобігання нещасним випадкам і травмам [5]. Роботодавці та працівники повинні взяти на себе відповідальність за те, щоб зробити робоче місце безпечним. Заподіяння травми через недотримання процедур безпеки або свідомо дозволяючи розвиватися неконтрольованим небезпечним ситуаціям є серйозними порушеннями правил безпеки.

Всі співробітники повинні усвідомлювати небезпеки, навіть якщо вони здаються очевидними. Роботодавці повинні надавати інформацію та навчання щодо будь-яких безпечних робочих процедур, пов'язаних з місцем роботи. Безпечні робочі процедури – це конкретні напрямки виконання завдання або експлуатації обладнання, яке може становити ризик або небезпеку для працівника. Працівники завжди повинні запитати свого керівника, чи існують безпечні робочі процедури, про які вони повинні знати та/або будь-які письмові інструкції, які вони повинні дотримуватися.

Небезпека у контексті охорони праці означає будь-що, що спроможне заподіяти шкоду.

Це може бути ситуація, речовина або стан, які становлять ризик для здоров'я та безпеки працівників. На будь-якому робочому місці можуть бути потенційні небезпеки.

Для організацій важливо використовувати проактивний підхід до ідентифікації та запобігання цим небезпекам [6].

Розуміючи характер небезпек та оцінюючи пов'язані з ними ризики, роботодавці повинні впроваджувати ефективні заходи для забезпечення безпеки і здоров'я на робочому місці свого персоналу.

Небезпеки можуть варіюватися залежно від галузі та робочого середовища. Є кілька типів небезпек на робочому місці. Опишемо їх та окреслимо найпростішу їх профілактику:

Шум. Надмірний шум може призвести до втрати слуху. Важливо вжити заходів для мінімізації рівня шуму та забезпечення захисту слуху працівників, які перебувають у шумних середовищах, тому:

- уникайте створення надмірного шуму;
- перед початком роботи попереджайте персонал про надмірний шум;
- використовуйте засоби захисту слуху.

Електрика. Випадковий електричний струм може спричинити серйозні травми або навіть смерть. Дотримання правил електробезпеки, проведення регулярних перевірок та повідомлення про будь-які несправності або пошкодження обладнання є важливими заходами для запобігання електричним небезпекам, тому:

- ніколи не змінюйте або не переробляйте електричне обладнання, якщо ви не спеціаліст з електрики та електротехніки;
- регулярно перевіряйте електричне обладнання на наявність ознак пошкодження;
- уникайте пошкодження, розташування електричного обладнання у вразливих місцях;
- не користуйтеся пошкодженим обладнанням та повідомляйте про всі несправності та пошкоджене обладнання безпосередньо вашому керівнику.

Випромінювання. Неконтрольоване випадкове опромінення від надмірного випромінювання (зокрема, рентгенівського), може мати як короткострокові, так і довгострокові наслідки для здоров'я. Дотримання протоколів безпеки, утримання від доступу до обмежених зон і використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) є важливими запобіжними заходами, тому:

- залишайтеся поза зонами обмеженого доступу та дотримуйтесь вказівок щодо бар'єрів;
- дотримуйтесь протоколів безпеки під час роботи з випромінювальними пристроями.

Головними компонентами безпеки на робочому місці є наступні компоненти [7]:

- фізичні: жодної слизької підлоги, хиткого обладнання чи небезпечних умов;
- ергономіка: робочі місця, розроблені відповідно до вашого тіла;
- хімікати: безпечне поводження з хімікатами з навчанням, спорядженням і процедурами;
- вогонь: плани запобігання і реагування, включаючи вогнегасники, виходи та навчання;
- самопочуття: подолання стресу та сприяння позитивному робочому середовищу для психічного здоров'я;
- навчання: навчання безпечній роботі та діям у надзвичайних ситуаціях;
- правила: дотримання місцевих, національних і міжнародних правил безпеки;
- оцінка ризику: пошук і усунення потенційних небезпек, щоб не зашкодили комусь.

Небезпеки можуть виникати з різних джерел, таких як машини, хімікати, електрика та навіть поведінка людини. Тому вкрай важливо провести ретельний процес ідентифікації небезпек, щоб зменшити ризики та мінімізувати загрози (рис. 1).

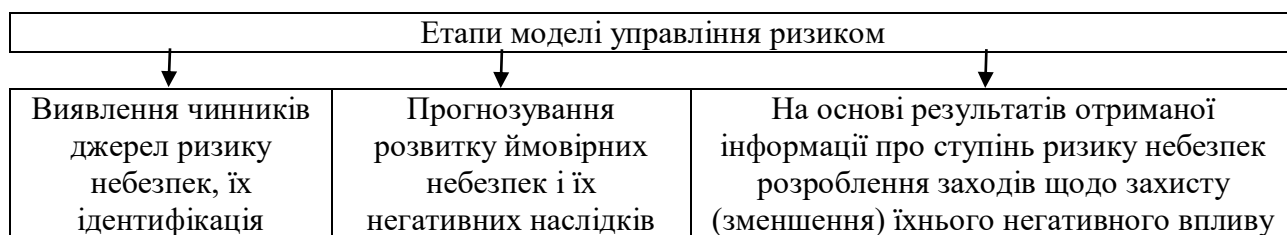

Рис. 1 – Етапи моделі управління ризиком

Що це дасть працівникові та роботодавцеві? Даваймо опишемо основні виграшні позиції:

1. Юридичні зобов'язання: роботодавці мають юридичний обов'язок виявляти та контролювати небезпеки на робочому місці відповідно до Закону про охорону праці [8]. Недотримання правил може призвести до штрафів, судових позовів і шкоди репутації. Таким чином, роботодавці повинні проводити регулярні оцінки небезпек, щоб визначити потенційні небезпеки та запровадити відповідний контроль для усунення або зменшення ризиків.

2. Захист працівників: Виявлення небезпеки є першим кроком у захисті працівників від шкоди. Небезпека може спричинити травми, захворювання та смертельні випадки, що призведе до фізичних, емоційних і фінансових збитків для постраждалих осіб та їхніх родин. Виявляючи небезпеки, роботодавці можуть вживати профілактичних заходів, щоб запобігти нещасним випадкам і забезпечити безпеку та благополуччя свого персоналу [9].

3. Підвищення продуктивності. Небезпеки на робочому місці також можуть вплинути на продуктивність і ефективність, спричиняючи збої, затримки та простой. Наприклад, несправна машина або обладнання може призвести до затримок у виробництві, пропуску термінів і збільшення витрат. Виявляючи та усуваючи небезпеки, роботодавці можуть мінімізувати збої та підтримувати безперебійний робочий процес, що призведе до підвищення продуктивності та прибутковості

4. Зміцнення репутації: безпечне робоче місце корисне не лише для працівників, але й для репутації організації. Клієнти, зацікавлені сторони та інвестори цінують компанії, які надають пріоритет безпеці та вживають заходів для захисту своїх працівників. З іншого боку, організації, які нехтують безпекою, можуть зіткнутися з негативним розголосом і завдати шкоди іміджу свого бренду.

5. Заохочення участі працівників: виявлення небезпек не є виключною відповідальністю роботодавця; працівники також повинні бути залучені до процесу. Заохочуючи працівників до участі, роботодавці можуть отримати цінну інформацію та точки зору від тих, хто безпосередньо задіяний на робочому місці та краще розуміє небезпеки. Це може призвести до більш ефективного визначення небезпеки та заходів контролю та сприяти розвитку культури безпеки на робочому місці.

Виявлення небезпек на робочому місці має вирішальне значення для захисту працівників, дотримання юридичних зобов'язань, підвищення продуктивності, зміцнення репутації та заохочення участі працівників.

Список використаних джерел

1. Старостюк В. Є., Яцух О. В. Застосування систем моніторингу факторів мікроклімату для відстеження показників здоров'я працівників на виробництві. *Безпека життєдіяльності в XXI столітті* : тез. допов. XIX Всеукраїнська студентська науково-практична конференція (27-28 квітня 2023). Дніпро: ПДАБА, 2023. С. 82-83.
2. Яцух О. В. Моніторинг параметрів мікроклімату як спосіб запобігання виробничому травматизму. *Надзвичайні ситуації: безпека та захист*: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конференції з міжнародною участю. Черкаси: ЧІПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. С. 224-225.
3. Яцух О. В. Професійна безпека – запорука здоров'я. *Актуальні питання безпеки праці у*

контексті сталого розвитку та європейської інтеграції України = *Topical Issues of Occupational Safety in the Context of Sustainable Development and European Integration of Ukraine* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. ІНТЕРНЕТ-конференції (Харків, 12–13 листоп. 2024 р.). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. С. 169-171.

4. Старостюк В. Є., Яцух О. В. Моніторинг параметрів мікроклімату навчальних аудиторій з точки зору впливу на якість навчання. *Актуальні питання охорони праці у контексті сталого розвитку та європейської інтеграції України*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. ІНТЕРНЕТ-конференції (Харків, 09–11 листоп. 2023 р. : тези. доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. С. 162-165.
5. Яцух О. В. Застосування сучасних комп'ютерних технологій для розрахунку параметрів мікроклімату навчальних аудиторій. *Сучасні комп'ютерні системи та мережі в управлінні*: матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. ІНТЕРНЕТ-конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених (30 листопада 2023 р., м. Хмельницький, м. Херсон). Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2023. С. 222-225.
6. Старостюк В. Є., Яцух О. В. Необхідність оцінювання умов мікроклімату аудиторій в процесі навчання. *Фізичне виховання, безпека життєдіяльності і сучасні технології виробництва* : збірник тез I Всеукр. наук.-практ. конф. (21 березня 2024 року). Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. С. 312-317.
7. Яцух О. В., Зоря М. В. Сучасні підходи до розрахунку професійного ризику виробництва. *Problems of Emergency Situations*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2023. С. 440-441.
8. Про охорону праці: Закон України (редакція від 01. 01.2025 р.). *ВВР*. 1992. №49. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення 24.12.2024).
9. Кодекс цивільного захисту України (редакція від 01.01.2025 р.). *ВВР*. 2013. № 34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення 24.12.2024).

Науковий керівник: Яцух О. В., к.с.г.н., доцент кафедри цивільної безпеки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ЗИМОСТІЙКІСТЬ АБРИКОСА В ЛІСОСТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ

**Цілі сталого розвитку: № 13 Пом'якшення наслідків зміни клімату,
№ 15 Захист та відновлення екосистем суші**

Сьомченко В. О., xire4x71084@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Абрикос відноситься до теплолюбних культур, що здавна вирощується у південних регіонах. Цю рослину цінували за смачні й поживні високовітамінні плоди з багатим мінеральним складом та лікувальними властивостями.

Абрикоси добре ростуть на легких і середніх за механічним складом ґрунтах, багатих на поживні речовини, з хорошою водопроникністю й аерацією. Найкращими є нейтральні або злегка лужні, суглинкові, з низьким умістом карбонатів ґрунти. Важкі, кислі, кам'яністі, засолені ґрунти для вирощування абрикосів не підходять.

Головною причиною, яка стримує розширення площ під насадження абрикоса в промислових садах лісостепової зони, є його нерегулярне плодоношення, пов'язане із загибеллю генеративних бруньок внаслідок різких перепадів температури в зимово-весняний період та несприятливі погодні чинники (адвективно-радіаційні заморозки, висока вологість повітря) під час цвітіння [1]. Проте, завдяки селекції з'явилося багато зимостійких сортів, що дозволяє культивувати абрикоси навіть у північних широтах.